

Činnost ČIŽP v procesu odstraňování starých ekologických zátěží

Ing. Erik Geuss, Ph.D.
ředitel ČIŽP

Úloha ČIŽP

- Od r. 1993 pověřena rozhodováním o nápravných opatřeních v procesu odstraňování SEZ.
- Ukládá opatření k nápravě ekologických škod podle ust. §42 odst. 2 vodního zákona nabyvatelům závadných stavů, u nichž analýza rizik prokázala odůvodněnost jejich odstranění.
- Stanoví cílové limity a termín ukončení sanace (podmínka pro úhradu nákladů ze strany státu - MF ČR).
- Postup dle směrnice FNM a MŽP pro přípravu a realizaci zakázek řešících ekologické závazky č. 3/2004 (stanoviska a vyjádření k dokumentaci týkající se sanačního procesu, dozor nad realizací apod.)
- Inspekce protokolárně potvrzuje dosažení uložených opatření k nápravě na základě výsledků závěrečné zprávy o sanaci, zhodnocení vlivů zbytkového znečištění a rizik z toho plynoucích na ekosystémy a lidské zdraví.

Několik čísel a mnoho úsilí a práce

- Od roku 1993 vydáno inspekcí přes 1 100 rozhodnutí týkajících se sanačních prací v režimu uzavřených ekologických smluv (jedná se o 325 lokalit)
- Do současnosti bylo na základě stanovisek ČIŽP, MF ČR a MŽP ukončeno 157 ekologických smluv.
- Zbývá dořešit ukončení sanací na lokalitách v rámci 168 uzavřených ekologických smluv.
- Pro rok 2016 stanovila Inspekce 29 problematických lokalit (environmentální priorita)
- Zejména v 90. letech na základě tehdy platného znění vodního zákona byly za neplnění rozhodnutí ukládány sankce.

Aktuální problémy v řešení SEZ

- Problém vyčerpaných garancí, aktuální nedostatek financí, neřešení sanací.
  - Rizika pro ŽP přetrvávají.
  - Pravomocná rozhodnutí ČIŽP nejsou plněna.
  - V roce 2015 vláda usnesením rozhodla poprvé **nenavýšit** garance nabyvatelům ekologických smluv.
- Nese s sebou negativní dopady na kontinuitu sanačního zásahu – šíření kontaminace do okolí, ohrožení zdrojů podzemních vod, zpětná kontaminace již vysanovaných území = prodražování sanace.

Právní východisko

- Při neplnění uložených termínů pravomocného rozhodnutí ČIŽP - postup dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Dle ust. § 103 odst. 1 správního řádu - nařízení exekuce.
- Doposud 25 lokalit s marným uplynutím lhůt, přičemž 6 lokalit s výrazným negativním dopadem na ŽP při neřešení (ve většině případů v současné době pouze ochranné sanační čerpání, tj. zabránění šíření kontaminace).
- Exekuce ze strany ČIŽP podle ust. § 103 odst. 1 správního řádu je krajním řešením, navíc musí být projednána s MŽP. Je obtížně představitelná z důvodu absence potřebných nástrojů (vysoké náklady na provedení exekuce, ČIŽP –ani MŽP nedisponují rozpočtovými prostředky, složitá výběrová řízení na zhotovitele, dozorové práce). A v neposlední řadě nese s sebou riziko žalob a soudů vůči státu. Konečný finanční dopad jde vždy za státem (pouze přesun problému z jedné kapitoly rozpočtu do druhé).

Nejasnosti legislativy

- Princip environmentální legislativy: „znečišťovatel platí“. Znečištění však nezpůsobili nabyvatelé.
- Nejasný výklad - má ekologická smlouva pokrýt veškeré náklady ?
- Legitimita očekávání plnění rozhodnutí ČIŽP. V případě opatření k nápravě dle § 42 odst. 2 zákon možnost vydání nového rozhodnutí nepředpokládá (před zahájením prací nelze termín odhadnout).
Prodloužení termínu pouze na základě nových rozhodných skutečností (rozsudek NSS 8As171/2014-67).
- Inspekce přistoupila k prodlužování termínů opatření k nápravě na žádost nabyvatelů, aby předešla sankcím (novela č. 150/ 2010 Sb. - za neplnění nelze sankce). V letech 2013 - 2015 bylo vydáno celkem 46 rozhodnutí na opatření k nápravě, z toho 22 bylo vydáno jen za účelem prodloužení termínu původních lhůt rozhodnutí.

Poznatky z dosavadní praxe

- Analýzy rizik nepodávají ve většině případů vyčerpávající obraz o rozsahu kontaminace, na ně navazující sanační průzkum zjišťuje odlišný rozsah kontaminace. Dosud nejsou zpracovány analýzy rizik na všechny lokality.
- Kontaminovaná místa mají charakter ložiska a maximum informací o nich máme až po vytěžení – ukončení sanace.
- Proces od uložení opatření k zahájení prací je neúměrně dlouhý (opožděné vyhlašování VŘ, zdlouhavé schvalování projektů a jejich změn, vyhlašování VŘ při vyšším rozsahu prací nad úroveň nabídky atd.) – ČIŽP po zkušenostech přistoupila k „plovoucím“ termínům.

Poznatky z dosavadní praxe

- Při VŘ na zpracovatele AR i na dodavatele prací jsou upřednostněny projekty s nižší nabídkovou cenou – problémy v sanačním procesu (noví dodavatelé, ztrácí se záruka na předcházející provedené práce a kontinuita podrobných znalostí o lokalitě).
- Nabyvatel nedisponuje nástroji k tomu, aby ovlivnil sanační proces, ale nese odpovědnost za finanční prostředky vložené do odstranění SEZ a souběžně i za plnění termínu správního rozhodnutí.

Problematika vymáhání plnění rozhodnutí

- „Plovoucí“ lhůty rozhodnutí ČIŽP byly jen ústupkem, aby dopady nečinnosti nenesli nabyvatelé. Pokud budou uvolněny finanční prostředky na zahájení sanace bezprostředně po vydání správního rozhodnutí, nebude nutné v této praxi pokračovat.
- Nutné zvážit všechny příčiny a skutečnosti, které stav neplnění nápravných opatření způsobily.

Závěr

Na základě výše uvedeného je zřejmé, že problematika řešení SEZ je složitá a celý proces je ovlivněn určitou mírou nepředvídatelnosti jak v prostředí sílících ekonomických vlivů, tak náročností sanační metody, geologickými podmínkami dané lokality a již zmíněnými procesními úkony státních orgánů, a ne vždy lze stanovit konečný termín sanace.

Přesto se podařilo vysanovat stovky lokalit a přispět tak ke zlepšení životního prostředí. Zájmem ČIŽP je komplexní sanace nejen kontaminovaných lokalit nabyvatelů, ale všech nadlimitně znečištěných lokalit, která povede k eliminaci rizik pro ekosystémy a lidské zdraví.

Děkuji za pozornost.

Ing. Erik Geuss, Ph.D.

e-mail: podatelna@cizp.cz

ČESKÁ INSPEKCE
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ